

Alternatywny monument

FOT. MATERIAŁY PROMOCYJNE

Przedstawiciele trójmiejskiej alternatywy lat 80. mogą zobaczyć na kartach książki, jak kiedyś wyglądali

► **Opis kultury niezależnej ostatnich lat PRL**

► **Książka nie tylko ciekawa, ale i swoście piękna**

Tomasz Rozwadowski

Narodowe Centrum Kultury to instytucja centralna, szacowna, choć młoda. Tak się złożyło, po trosze ironicznie, iż ta właśnie instytucja zajęła się dokumento-

waniem działalności i postaci, które były przeciwnikami wszelkich instytucjonalnych struktur, a zwłaszcza państwa określonego przez jego przeciwników, w zależności od stopnia powagi i zaciętrzewienia, „totalitarnym”, „komunistycznym” lub, niemal pieścizotliwie, „komuną”.

Wspomnianym przedsięwzięciem NCK w Warszawie jest opracowanie i wydanie monumentalnej książki „Artyści Wariaci Anarchiści”, dokumentującej niezależne inicjatywy artystyczne i polityczne z okresu schyłku PRL, czyli z lat 1985-

1989. Książka skupia się na środowisku trójmiejskim, choć nie unika epizodów związanych z innymi miastami. Stało się tak z przyczyn obiektywnych - właśnie nad Bałtykiem w tym okresie panował największy ferment artystyczny, intelektualny i polityczny, a także z powodów subiektywnych - wszyscy autorzy tej przebogato ilustrowanej pracy są gdańszczanami.

Panowie podzielili się pracą, pisząc o sprawach, które były im w późnych latach 80. najbliższe. Tak więc Końjo zajął się przedsięwzięciami interdyscyplinarnej

formacji Totart, Janiszewski niezależną muzyką rockową, a Skiba działalnością podziemia anarchistycznego, ze szczególnym uwzględnieniem Pomarańczowej Alternatywy, której był członkiem jako student Uniwersytetu Łódzkiego.

Totart i Pomarańczowa Alternatywa przeszły do historii polskiej kultury, ale nie stały się pokoleniowymi świętościami pokroju Piwnicy pod Baranami, STS, Bim-Bomu czy nawet Salonu Niezależnych. Nie mają żadnych bezpośrednich kontynuacji instytucjonalnych, by-

Autorzy i/lub bohaterowie opowieści

● Krzysztof Skiba

rocznik 1964, początkowo anarchista, działacz Pomarańczowej Alternatywy, obecnie rockman (Big Cyc), felietonista, komik.

● Jarosław Janiszewski

rocznik 1962, wokalista rockowy, autor tekstów, lider kilku zespołów, m.in. Bielizna, Czarno Czarni, Doktor Granat, Gremplina, konferansjer, performer, były dziennikarz radiowy.

● Paweł Końjo Konnak

rocznik 1966, performer, animator kultury niezależnej i zależnej, showman, komik, poeta (nominowany do nagrody Nike), autor filmów dokumentalnych.

● Zbigniew Sajnog

rocznik 1956, poeta, eseista, legendarny ideolog trójmiejskiej alternatywy, od lat nieaktywny twórczo.

W 2000 roku bohater głośnego tekstu reportażowego w tygodniku „Polityka”, w którym opisano nieprawdziwe, jak się później okazało, pogłoski o jego tragicznej śmierci.

● Tymon Tzymański

rocznik 1968, muzyk rockowy, yassowy i jazzowy, poeta, dziennikarz, lider lub współlider niezliczonych zespołów, z których pierwszy był Sni Sredstvom Za Uklanianie, a najważniejszymi Miłość, Kury oraz Tymon & The Transistors. Jest niezależnym wydawcą fonograficznym (Biodro Records), laureatem Paszportu Polityki.

● Wojciech Stamm (Lopez Mauzere)

rocznik 1965, poeta, prozaik, performer, reżyser teatralny, autor nominowanej do nagrody Nike powieści „Czarna Matka”. Na emigracji w Niemczech współzałożyciel Stowarzyszenia Nieu-daczników Polskich w Berlinie, współtwórca, wraz z Krzysztofem Marią Załuskim, grupy bundesstrasse 1, wydającej w latach 1992-1998 kwartalnik literacki „b1”.

● Paweł Paulus Mazur

rocznik 1966, performer, satyryk, rysownik, poeta, muzyk.

łych uczestników łączą obecnie więzy czysto towarzyskie. Kluczem do tej sytuacji jest, jak sądzę, kwestia wolności - alternatywa późnego PRL stworzyła wyspę wolnej twórczości, zachowań i poglądów w równej odległości od sklerotycznego reżimu i opozycji narodowo-katolickiej, skupionej wokół NSZZ Solidarność i Kościoła. Po upadku realnego socjalizmu nie mieli już o co walczyć i zajęli się własnymi karierami, często przebiegającymi dwutorowo - i alternatywnie, i komercyjnie, zgodnie z duchem czasów.

Krzysztof Skiba, Jarosław Janiszewski, Paweł Końjo Konnak

„Artyści Wariaci Anarchiści”. Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2010 Wzbogacone dokumentalnym DVD ponad 400-stronicowe podsumowanie działań trójmiejskiej alternatywy artystyczno-politycznej lat 80. XX wieku, spisane przez jej duchy sprawcze.

